

МЕТОДИКА ДОКУМЕНТУВАННЯ ДЛЯ ПІДТВЕРДЖЕННЯ ЗДІЙСНЕНИХ ВИТРАТ НА ІННОВАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ ПРОМИСЛОВОГО ПІДПРИЄМСТВА

Грицай О.І., Гавран В.Я.

Національний університет "Львівська політехніка"

Одним із факторів, що гальмують розвиток інноваційної діяльності, є недостатнє інформаційне забезпечення. Воно охоплює сукупність первинних і зведених даних, організацію збереження накопиченої інформації, способи її подання та методи перетворень, правила організації банку даних, методики кодування та пошуку інформації. При цьому необхідно, щоб користувач отримував необхідну інформацію з мінімальними витратами на її підготовку. Формування теоретико-методологічної бази обліку інновацій, а також систематизація та удосконалення документування витрат на інноваційні процеси є нагальною потребою.

Проблеми обліку витрат на інноваційні процеси досліджували у свої працях вітчизняні та зарубіжні економісти, зокрема Н.Бортник [1], Л.Гнилицька [2], О.Кангаєва [3], А.Пустовіт [4]. Проте питання щодо документування витрат на інноваційні процеси й досі залишається недостатньо дослідженими.

Розвиток економіки свідчить на користь впровадження інновацій, які забезпечують високу конкурентоспроможність та тривале економічне зростання суб'єктам господарювання. Це обумовило проведення дослідження активізації інноваційних процесів промислових підприємств, а здійснення інноваційних процесів у будь-якій сфері діяльності передбачає понесення витрат.

Під витратами на інноваційний процес ми розуміємо суму витрат за окремими етапами цього процесу: витрат на науково-дослідні роботи; витрати на проектно-конструкторські роботи; витрат на виготовлення дослідного зрідця; витрат на лабораторне, стендове та ринкове тестування інноваційної продукції; витрат на технологічну підготовку виробництва інноваційної продукції та витрат на просування продукції на ринок.

Зазвичай документування інноваційних процесів відбувається таким чином: під кожен розробку відкривається тема (замовлення), присвоюється певний шифр, що проставляється в усіх документах зі списання матеріальних і трудових ресурсів, які прямо відносяться на тему. Усі витрати групують у картках аналітичного обліку, які відкривають на кожен розробку й ведуть у розрізі статей скороченої номенклатури.

Закриття теми або її етапу здійснюється на основі акта приймання - здачі виконаних робіт.

Для обліку виготовлення дослідного зразка і його випробування на основі кошторису, складеного плановим відділом, відкривають замовлення, закриття якого здійснюють на основі здавальних відомостей (накладних) про передавання обладнання (дослідного зразка) із цеху - виготовлювача в комору КТБ за цеховою собівартістю.

Вартість дослідного зразка можна включати у вартість серійного виробу шляхом нарахування зносу й відображати за статтею калькуляції „Відшкодування зносу спецоснащення й спецінструменту” в розмірі 50% при передаванні у виробництво дослідною зразка і 50%, що залишилися після закінчення двох років з моменту виробництва, як запропоновано у [3, с. 22].

Для обліку виготовлення установчої партії відкривають разове замовлення, строк виконання якого не перевищує одного року. Йому присвоюють відповідний шифр, який проставляють на всіх документах зі списання матеріальних і трудових витрат. Ця продукція має закінчений цикл виробництва і може бути реалізована покупцеві так само, як її серійний аналог. Тому її випуск оформлюють здавальною накладною на склад готової продукції. Облік витрат цього етапу ведуть на картках аналітичного обліку в розрізі повної номенклатури статей витрат.

Фактичну собівартість виробів розраховують на основі нормативної вартості з урахуванням змін норм і відхилень від них.

Перевагою сформованої в практиці методики обліку витрат по освоєнню інноваційної продукції є те, що вони згруповані за місцями їх виникнення, а недоліком є відсутність інформації за етапами інноваційного процесу. Це не сприяє їх чіткій локалізації та організації контролю за рівнем витрат на кожному із етапів інноваційного процесу.

Завдання дослідження полягає у розробці рекомендацій щодо удосконалення форми облікових реєстрів для витрат на інноваційні процеси підприємства з метою спрямування одержаної інформації на ефективніше управління цими витратами.

На основі вивчення специфіки витрат на інноваційні процеси, а також інформаційних запитів з боку управлінського обліку, нами запропоновано новий зведений обліковий реєстр - „Звіт про виконання кошторису інноваційного проекту”. Цей документ містить інформацію про калькуляційні статті витрат за етапами інноваційного процесу і уможливить аналізувати відхилення фактичних витрат від кошторисної вартості на кожному етапі виконання проекту.

Отже, облік витрат на інноваційні процеси в значній мірі залежить від правильного документування спожитих ресурсів підприємства. Причому складання документів відбувається як в процесі здійснення господарських операцій, дослідження змін, що відбуваються під час здійснення господарських процесів та в процесі узагальнення даних про витрачені ресурси для потреб управління. Запропонований „Звіт про виконання кошторису інноваційного проекту” уможливить збір найбільш повної інформації щодо витрат на інноваційні процеси підприємства для проведення аналізу та управління у цій сфері та дасть змогу аналізувати відхилення фактичних витрат від запланованих та їх динаміку.

З метою одержання більш ґрунтовної інформації про витрати на інноваційні процеси нами планується розробити наступні форми облікових реєстрів для підприємств, що впроваджують інновації: „Калькуляція кошторисної вартості інноваційного проекту” (плановий документ для накопичення і узагальнення витрат на інновації за статтями витрат у розрахунку на весь проект, на поточний рік, та з розбивкою по кварталах); „Картка обліку фактичних витрат на виконання інноваційного проекту” (для відображення фактичного значення величини витрат, передбачених кошторисом за кожен місяць та наростаючим підсумком з початку року).

Удосконалення документування обліку витрат на інноваційні процеси сприятиме їх чіткій локалізації та організації контролю за рівнем витрат на кожному із етапів інноваційного процесу

1. Бортник Н.А. Учет и анализ инновационной деятельности в системе контроллинга: уч. пособие / Бортник Н. А., Туктарова А. Е.; под ред. доктора эконом. наук, профессора Исаева Е. С. – Саратов : СГСЭУ, 2003. – 92 с. 2. Гнилицька Л. Удосконалення обліку витрат на освоєння і розробку нової продукції в приладобудуванні / Л. Гнилицька // Бухгалтерський облік і аудит. – 2000- №10. – С. 45-49. 3. Кантаєва О.В. Напрями розвитку методики бухгалтерського обліку інноваційної діяльності підприємства / О.В. Кантаєва // Бухгалтерський облік і аудит №5, 2008р. С. 18-28 4. Пустовіт А. Облік витрат на освоєння нових видів продукції / А. Пустовіт // Бухгалтерський облік і аудит. – 2000- №10. – С. 40-44.